

Міністерство освіти і науки України
Міністерство молоді та спорту України
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Вища лінгвістична школа в Ченстохово (Польща)
Гомельський державний університет імені Франциска Скорини (Білорусь)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (Болгарія)
Благодійний Фонд The LEGO Foundation (Королівство Данія)
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Національна академія педагогічних наук України
Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України
Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Бердянський державний педагогічний університет
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія

ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: СВІТОВІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ, УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

МАТЕРІАЛИ

**II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(6-8 червня 2019 р., м. Мелітополь, Україна)**

УДК 378.091.21:005.322 (043.2)

О 75

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Протокол № 14 від 28.05.2019 р.

О 75 Особистісно-професійний розвиток учителя Нової української школи: світові освітні практики, український контекст: Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (6-8 червня 2019 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Одроніг Т.В., 2019. 315 с.

ISBN 978-617-7566-80-8

У збірнику висвітлено головні напрацювання щодо реалізації Концепції Нової української школи. Обґрунтовано необхідність змін змісту і структури організаційно-методичного забезпечення, пошуку інноваційних підходів, активних форм і методів навчання. Визначено особливості готовності педагогів до змін в умовах впровадження Концепції Нової української школи. Зроблено акцент на важливості професійного розвитку сучасного вчителя.

Друкується в авторській редакції.

ISBN 978-617-7566-80-8

УДК 378.091.21:005.322 (043.2)

©Автори матеріалів, 2019

ЗМІСТ

<i>Акулова Надія Юріївна</i> <i>Атрошенко Ганна Іванівна</i>	
ТЕХНОЛОГІЯ “STORYTELLING” НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ: ДО ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В МЕЖАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	10
<i>Арабаджі-Донець Лілія Іванівна</i> <i>Арабаджі-Тіпенко Людмила Іванівна</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ НА УРОКАХ ХІМІЇ	13
<i>Бабуха Володимир Анатолійович</i>	
ТРИГНОЗИСНИЙ МЕТОД ПІЗНАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ МИСЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	16
<i>Батарейна Ірина Олександрівна</i>	
ВИХОВНА РОБОТА З УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ УКРАЇНИ	29
<i>Бельчев Павло Васильович</i> <i>Ларкін Владислав Олександрович</i>	
ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТОРЬКОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПРИ НАВЧАННІ РОБОТОТЕХНІКИ	34
<i>Бельчев Павло Васильович</i> <i>Раділова Христина Ігорівна</i>	
МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ У НАВЧАННІ ФІЗИКИ.....	40
<i>Бельчев Павло Васильович</i> <i>Сурженко Вікторія Євгенівна</i>	
ІНТЕРАКТИВНІ ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ФІЗИКИ	45
<i>Воровка Маргарита Іванівна</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ.....	50
<i>Gritchenko Tetyana</i>	
JUNIOUR SCHOOLCHILDREN’S GAME ACTIVITIES: PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS	56

Список використаних джерел

1. Бельчев П. В., Табер Т. І. Реалізація сучасних принципів навчання математики за допомогою інтерактивної дошки Smart Board. *Гуманітарний вісник*. 2012. Додаток 1 до Вип. 27. Том IV(37). С.36–42.

2. Бельчев П. В. Реалізація сучасних дидактичних принципів навчання фізики за допомогою інтерактивної дошки. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2014. Вип. 1. С. 42–50. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2014_1_8/ (дата звернення : 16.05.2019).

3. Осадчий В. В., Осадча К. П., Сердюк І. М. Використання мультимедійного проектора та електронної інтерактивної дошки в навчально-виховному процесі ВНЗ: навч.-метод. посіб. Мелітополь : ТОВ “Видавничий будинок ММД”, 2011. 132 с.

4. Робота з мультимедійною дошкою: навч. посіб. / упоряд. В. Лапінський. К. : Шк. світ, 2008. 112 с.

ІНТЕРАКТИВНІ ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ФІЗИКИ

Бельчев Павло Васильович

Кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри математики і фізики

Сурженко Вікторія Євгенівна

здобувач вищої освіти,

Мелітопольський державний педагогічний

університет імені Богдана Хмельницького,

м. Мелітополь, Запорізька область

Анотація. У статті обґрунтована педагогічна умова раціонального поєднання традиційних та інтерактивних засобів навчання в процесі викладання фізики.

Ключові слова: Інтерактивні програмні засоби навчання, викладання фізики.

Освіта стрімко рухається по шляху модернізації, яка характеризується новими умовами, включаючи глобалізацію, використання нових педагогічних технологій, зростаючою конкуренцією і комерціалізацією. Одне з супутніх умов всіх цих змін – використання інформаційних та комунікаційних технологій. Інформатизація процесу освіти стала невід’ємною частиною її модернізації і знайшла своє застосування у всіх галузях. Головна мета інформатизації освіти – “підготовка учнів до повноцінної і ефективної участі в побутовій, суспільній та професійній областях життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства” [0, с. 57].

Каталізатором застосування інформаційних технологій в сфері освіти стало впровадження комп’ютерних технологій в сферу шкільних математики, інформатики та фізики. Дійсно, дані шкільні предмети близькі, цілі викладання математики, фізики та інформатики багато в чому схожі: прищепити певні навички наукового мислення, розвивати математичні здібності, творче мислення, забезпечення практичними навичками володіння обчислювальними інструментами, застосування отриманих знань для вирішення завдань при вивченні інших предметів.

Одне із сучасних напрямків у розвитку інформаційних технологій – це інтерактивність. Питанням застосування інтерактивних технологій в освіті присвячені роботи О. Пометун, М. Кларина, А. Зязюна, В. Кременя, С. Подмазіна, В. Шарко.

В роботі Бельчева П. В. відзначається, що інтерактивність є невід’ємним елементом організації навчання за допомогою комп’ютерів. Впровадження інтерактивних технологій в сферу освіти пов’язано з появою таких сучасних засобів, як інтерактивні дошки [0].

К.Бетчер і М.Лі в роботі “Революція інтерактивної дошки” (2009 р) описують досвід своєї роботи з інтерактивною дошкою з 1995р в

австралійських школах і коледжах, висувають вісім ключових принципів роботи з інтерактивною дошкою, таких як: бути досвідченим, бути організованим, бути інтерактивним, бути гнучким, бути конструктивним, бути неупередженим, бажати розділити і бути готовим запланувати [0].

У дослідженні ми використовували наступне означення “Інтерактивні програмні засоби навчання (ІПЗН) – це сукупність методів і прийомів організації проведення навчального процесу, заснована на діалоговому використанні електронних освітніх ресурсів”.

Ми вважаємо достатнім виділити наступні основні цілі використання інтерактивних програмних засобів навчання на уроках фізики [0].

1. Індивідуалізація і диференціація процесу навчання математики за рахунок можливості поетапного просування до мети за освітніми маршрутами різного ступеня складності, складання індивідуальних програм навчання.

2. Підвищення теоретичного рівня навчального процесу за рахунок можливості подання більшого обсягу інформації. Але в той же час, забезпечення умов для дослідницької та творчої діяльності учнів.

3. Досягнення розуміння учнями навчального матеріалу за рахунок інтегрованого представлення інформації, посилення інтересу до математики за рахунок автоматизації вирішення певного виду завдань, наочного забезпечення зв'язку математики з практичною життєдіяльністю, усунення негативної ситуації безпорадності на деяких етапах вирішення завдань в зв'язку з наявністю довідкової системи.

4. Ефективне управління навчальною діяльністю учнів за рахунок можливості багаторівневого контролю на різних етапах формування досвіду або поняття.

5. Відхід від чисто презентаційної статичної форми подачі матеріалу, так як дається можливість інтерактивної взаємодії з математичним матеріалом.

6. Можливість включення в процес інформатизації математичної освіти вчителів та учнів з будь-яким ступенем сформованості навичок роботи з

обчислювальною технікою, так як інтерактивні програмні засоби з самого початку не передбачають наявності високого рівня їх оволодіння.

7. Удосконалення управління як інформаційно-методичним забезпеченням освіти, так і самим навчальним процесом, його планування, організації, контролю, модернізації механізмів управління системою освіти.

Негативним моментом може стати надмірне захоплення у використанні інтерактивних засобів навчання, коли воно не виправдане методичне завдання. Зайві витрати часу уроку можуть виникнути, якщо сам учитель чи учень не вміє використовувати ту чи іншу програмний засіб, обладнання.

Надмірні спеціальні ефекти та період слайдів, велика кількість “картинок” можуть розсіювати увагу учня, заважати йому зосередитись на поставленій проблемі. Учитель має раціонально спланувати свою діяльність і діяльність учня на уроці.

Відзначимо наступні засоби організації інтерактивності: інтерактивні дошки; інтерактивна приставка, що перетворює звичайну шкільну дошку в інтерактивну електронну класну дошку; інтерактивний олівець для ноутбука, який поєднує в собі функції сенсорного монітора і інтерактивного планшета; бездротової графічний планшет; графічна панель, управління з боку користувача здійснюється за допомогою спеціального штифта, яких торкаються до чутливої поверхні дисплея.

При всьому різноманітті інтерактивних програмних засобів навчання одним з основних завдань стає виділення критеріїв відбору, які дозволять сприяти ефективній організації процесу профільного навчання математики і фізики. До таких критеріїв ми відносимо:

1. методично-орієнтовані, націлені на відбір інтерактивних програмних засобів навчання, які найбільшою мірою дозволяють реалізувати всі методичні вимоги до навчання математики і фізики, дають вчителю великі можливості при використанні на уроках, зменшують витрати часу при підготовці електронних навчальних матеріалів;

2. технічно-орієнтовані, націлені на відбір таких інтерактивних програмних засобів навчання, які мають широкі технічні та мультимедійні можливості, підтримують мережеву взаємодію, створення математичних формул, конструювання всіх видів математичних або фізичних об'єктів, в тому числі і просторових;

3. організаційно-орієнтовані, націлені на підтримку зручної роботи з інтерактивними програмними засобами навчання безпосередньо учнями, легкість в налаштуванні індивідуальних особливостей, реалізації творчого і дослідницького потенціалу.

Необхідною, на наш погляд, педагогічним умовою виступає раціональне поєднання традиційних та інтерактивних засобів навчання в процесі навчання фізики. Воно реалізується, якщо враховувати цілі використання інтерактивних програмних засобів навчання в класах з профільним математичним змістом:

- організація роботи через Інтернет-ресурси з унікальними фахівцями з проблеми профілю;
- зміна форми проведення уроку з метою посилення теоретичної компоненти (урок-лекція);
- забезпечення обсягу навчальної інформації за рахунок економії навчального часу;
- розвиток просторових уявлень за рахунок демонстрації віртуальних моделей, в тому числі з галереї фігур;
- робота з математичними, фізичними та інформаційними моделями за допомогою вбудованих програмних ресурсів, проведення навчально-дослідних експериментів.

На основі розглянутого матеріалу, можна зробити наступні висновки: комплексна реалізація поставлених цілей використання інтерактивних програмних засобів в навчанні допомагає, з одного боку, більш ефективному засвоєнню предмета, підвищенню інтересу і мотивації, посиленню практичного компонента, розвитку просторових уявлень і логічного

мислення, а з іншого – формує навички роботи з електронними ресурсами, механізм вибору програмного інструментарію в навчанні які необхідні для подальшого продовження освіти і професійної діяльності учнів.

Список використаних джерел

1. Бельчев П. В. Інтерактивний електронний плакат як сучасний дидактичний засіб навчання фізики в загальноосвітній школі. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. 2011. № 2. С. 73–77.

2. Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації”. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75%2F98-%E2%F0> (дата звернення : 16.05.2019).

3. Заболотний В. Ф. Дидактичні засади застосування мультимедіа у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів фізики : автореф. дис. : спец. 13.00.02. Київ. 2010. 38 с.

4. Betcher Chris., Mal Lee. The Interactive Whiteboard Revolution. Australia, ACER Press, 2009. 154 p.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Воровка Маргарита Іванівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки і педагогічної майстерності,

Мелітопольський державний педагогічний

університет імені Богдана Хмельницького,

м. Мелітополь, Запорізька область

Анотація. В тезах на основі аналізу масиву педагогічних досліджень щодо формування гендерної культури (у тому числі – в процесі гендерної освіти, виховання, впровадження гендерного підходу, формування